

Peter Iljič Čajkovski: LABODJE JEZERO

Labodje jezero op. 20 (rusko Лебединое озеро) je balet Petra Iljiča Čajkovskega. Sodi v skupino svetovno najbolj znanih baletov in je skomponirano v obdobju romantike med letoma 1875 in 1876.

Skladatelj Peter Iljič Čajkovski (rusko Пётр Ильич Чайковский) je bil ruski skladatelj, ki se je rodil leta 1840 v Votkinsku, umrl pa leta 1893 v Sankt Peterburgu. S petimi leti se je začel učiti klavir. Sprva je opravljal uradniško službo na pravosodnem ministrstvu, leta 1861 pa je začel študirati glasbo na Konservatoriju v Sankt Peterburgu. Do leta 1877 je živel in ustvarjal v Moskvi. Tu je učil na konservatoriju in nekaj časa pisal glasbene kritike za Moskovske novice. V ljubezni ni imel sreče, saj je poročen bil le šest tednov z Anatonino Miljukovo. Ustvarjal je v obdobju romantike in je eden izmed najbolj znanih skladateljev na svetu. Na vseh področjih, na katera je segel je ustvaril dela neminljive lepote, ki sodijo med bisere ruske glasbe 19. stoletja. Pri večini je najbolj znan po svojih baletih. Prvi balet, ki ga je ustvaril je bil Labodje jezero. Eden izmed njegovih najboljših del je zagotovo balet Trnuljčica, nekoliko manj pa je bil zadovoljen s svojim zadnjim baletom Hrestač. Napisal je tudi 10 oper. Najbolj znane med njimi so: Jevgenij Onjegin, Kovač Vakula, Rusalka in Pikova dama. Napisal je še tudi nekaj simfonij, suit, koncertov...

Romantika je umetnostna smer v Evropi, ki se je razvila iz predromantike konec 18. stoletja, vrh pa je dosegla v prvi polovici 19. stoletja. Skladatelji so se osredotočili na izražanje čustev. Osrednja tema je bila narava. Zanimanje je bilo tudi za surrealistično oziroma nadnaravno in poleg tega tudi eksotično glasbo. V prvi polovici 19. stoletja so skladatelji pisali intimno glasbo, medtem ko se je v drugi polovici 19. stoletja veliko romantičnih skladateljev opiralo na narodno glasbo. Ideje so dobivali iz ljudskih in tradicionalnih pesmi. Vodilni skladatelji te glasbe so bili: Peter Iljič Čajkovski, Edvard Grieg, Antonín Leopold Dvořák, Bedřich Smetana, Giuseppe Verdi ...

Baletno glasbo Labodje jezero je skomponiral med letoma 1875 in 1876 po naročilu Vélikega gledališča v Moskvi. Prva izvedba baleta je bila 4. marca leta 1877 v Bolšoj teatru v Moskvi, kot redni repertoar te ustanove ostala kar 6 let, do leta 1883. Baletna glasba

ima 4 dejanja in dve različici, saj sta ga po skladateljevi smrti revidirala njegov brat, Modest Čajkovski in dirigent Riccardo Drigo. Labodje jezero je bil eden njegovih prvih baletov, zato ni dobro vedel, kaj sploh pričakujejo od njega. Uspeh baleta pripisujemo predvsem njegovi nadarjenosti in slogu komponiranja. V baletu je našel svoj idealen svet, pravljичni paradiž, v katerem se strahovi razblinijo, upi pa izpolnijo. Zgodba baleta je nastala komaj 2 leti po njegovi smrti in je skupno delo Vladimirja Begičeva, plesalca Vasilija Geltznerja, baletnega mojstra Juliusa Resingerja in samega Čajkovskega. Ta predelava starodavne legende o iskanju nedosegljive ljubezni, lepote in popolnosti povzema ideal romantičnega baleta.

Balet je odrska izvedba umetniških plesov z glasbeno spremljavo, pri velikih operah romantičnega stila tudi plesni vložek brez neposredne povezave z dogajanjem same opere. Baletna literatura je zelo izdatna in na splošno jo spreminjajo fantazije polni koreografij, nešteto glasbenih del v konkretna ali abstraktna baletna dogajanja.

Labodje jezero je moje najljubše klasično delo že od malih nog, saj sem velika ljubiteljica baleta in še posebej Petra Iljiča Čajkovskega. Tudi sama sem 7 let plesala balet in mnogo krat na njegovo glasbo, zato se mi je verjetno še posebej vtisnila v spomin. Plesala sem tudi Hrestača, kar mi je tudi povzročilo tudi največjo težavo, ker se nisem mogla odločiti med dvema baletoma. Vsako leto pa gremo z družino v SNG Maribor, kjer si ogledamo baletno predstavo, kot so Trnjulčica, Hrestač, Bajadera... Labodje jezero sem si ogledala nekaj let nazaj, ko so ga v Tivoliju zaplesali, kar na ledu in to me je zelo impresioniralo. Labodje jezero ostaja temelj baletne umetnosti in klasika, ki še vedno privablja poznavalce in ljubitelje baletne umetnosti.

VIRI:

1. Zakladi klasične glasbe: od renesanse do danes/[prevedla Ana Pavec].-1. Izd.- Ljubljana: Mladinska knjiga 2011
2. D. Močnik, M. Habjanič Gabršek, S.Ivačič: GLASBA V GIMNAZIJI, učbenik za glasbo v 1. letniku gimnazije, MKZ
3. http://sl.wikipedia.org/wiki/Labodje_jezero
4. http://sl.wikipedia.org/wiki/Peter_Ilji%C4%8D_%C4%8Cajkovski